

NAPLO

Előfizetési ár:
 Egész évre 4 K | Egyes szám ára 4 fill.
 Fél " 2 K
 Folyóiratoknál 6 fill.
 Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felelős szerkesztő:
DERÉKY ANTAL

Igazgató:
ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.
 Kéziratok átvételére csak jelzéssel van megengedve

Egy örült kalandja Egy véres nap

A kötelességteljesítés.

Irta: Egy országgyűlési képviselő.

Mind sürűbben hangzik fel a jogos panasz és különösen mostanában, hogy az országgyűlési képviselők nem járnak el pontosan a Ház üléseire. Gyakran ásitának üres padosok. Nem ritka az eset, hogy még tanácskozási képes számban sincsenek jelen. A bizottsági ülések is elhagyottak. A pártértekezletek sem egész népesek. Nem egészséges állapot ez. Változtatni kell rajta!

Az általános választójog törvényének keretében szigorítani kell az összeférhetlenségi törvényt. Alapos, gyökeres, mélyreható reformra van szükség. Egyetlen egy törvényszakasz új rendet, új világot teremthet. A pontosság rendjét, a kötelességteljesítés világát! Mondja ki ez a szakasz, hogy az országgyűlési képviselő képviselőkódexe ideje alatt semmi más hivatalt nem viselhet. Nem folytathat ügyvédi gyakorlatot. Le kell mondania orvosi praxisáról. Meg kell szakítania lelkesi szolgálatát. Az ország ügyeinek intézése nem szabad, hogy mellékfoglalkozása legyen. Egész ember, teljes erő kell ide. Ember a javából, erő a nemesebbiből. Megérdemli az ország sorsa, hogy választott gondozói minden erejükből, összes tehetségükkel, osztatlan figyelmükkel gondját viseljék.

Felhangozhatik az az ellenvetés, hogy az összeférhetlenség ilyen szigorú szabályozása tartalmas, értékes férfiakat, hivatott munkásokat zár ki a parlamenti tevékenységből. Hogy a szegény, vagyonatlan ember nem vállalhat törvényhozói megbízást. De nem áll meg az ellenvetés! Szerényen, szegényesen meg lehet élni a képviselői tisztetudóból. Sehol nincs előírva, hogy a képviselőnek nagy lábón kell élni. Ne a divat legyen hódító példa a nép bizalmának letéteményese, hanem a munka szeretetében, a kötelességtudásban. Épen a képviselőknek kötelessége előljárni a már betegségge fájult nagyzási hóbort kiirtásában.

A mostani parlamentnek egyik legnagyobb dicsősége az, hogy tagjai közt sok a szegény ember, ki nem a pénz, hanem tudása, tehetsége, jelleme, az elvekért való becsületese harca, rajongó hazaszeretete juttatott a nehéz, de dicsőséges törvényhozói tisztséghez. Sokan vagyunk,

kiknek egyetlen vagyona a szegénység. Nagy, hatalmas vagyon ez, gazdag tőkéje a bátorságnak, a szókimondásnak, az igazságszeretetnek. Ez a parlament hivatva lett volna olyan összeférhetlenségi törvényt alkotni, mely tisztaságával, áldozatkészségével, önzetlenségével magasan kiragyyog a vén Európa összes államainak hasonló célú és irányú törvényei közül.

Ki jobban szereti a perek tárgyalását, a betegek gyógyítását, az ige hirdetését, az maradjon meg ügyvédnek, orvosnak, papnak. Nemes hivatások ezek. Ezekre is ember kell. Minden hivatás szép, ha lélekkel, szeretettel, odaadással töltjük be. Csak az vállalkozók törvényhozóknak, kinek agyát, szívét, gondolatát, érzését ez a hivatás tölti be. Ki mindezt erejét ennek a hivatásnak akarja szentelni. Ki nem akar más lenni, csak képviselő. Képviselő a szó igazi, nemes értelmében. Ki örömmel, készséggel veszi fel a gondok gondját is, csak több ideje, több ereje maradjon a közügynek, hazának szolgálatát tenni. Sokan vagyunk, kik úgy érzünk, úgy gondolkozunk. Azért hiszem, hogy a közös érzés, közös gondolkodás akarattá fog erősödni, mely nem sokára megteremti a törvényt.

Munkások baleset és betegbiztosítása.

(g) Az „Országos Munkásbetegség- és Balesetbiztosító Pénztár” a napokban kiadott első évi jelentésének átolvasása után lehetetlen említetlenül hagyni azokat a megbotránkoztató állapotokat, melyek Magyarország munkásságát sújtják illetve — a „segélyezés és biztosítás” hangzatos cégére alatt — szípolozzák. Lehetetlen jóérzésű embernek felháborodás nélkül elsiklani a fent említett jelentésben foglalt néhány kitétel felett, mert a „jelentés” egészben véve is arról győzi meg az elfogulatlan olvasót, hogy Magyarországon a munkásság nem képviseli az állam gazdaságának alapfogalmát (aminthogy minden ország gazdaságát, egész anyagi viszonyát annak munkássága ápolja), meggyőzi a „jelentés” arról az olvasót, hogy „betegség- és biztosító-pénztár” a magyar munkásság részére csak annyiban van, amennyiben

majdnem 20,000,000 koronát az ország munkásságától egy esztendő leforgása alatt bezsebel. Hogy rendeltetésének megfelelő szolgálatokat, „humanisztikus” célok érdekét szolgáló cselekményeket is teljesített legyen: erről semmi bizonyosat sem találunk a „jelentés”-ben. Elvi, megpolitikai „értekezés” elejétől végéig, pártvillongás, agitatórikus jegyzetek és a többi hasonló nem oda tartozó irások telítik a „jelentés”, — de egy betű sem olyan, mely azt igazolná, hogy az „Országos Munkásbetegség- és Balesetbiztosító-Pénztár” komolyan vállalkoznék Magyarország munkásai fizikumának épségben való tartására.

Nincs terünk hozzá, hogy szakaszokat idézzünk a fentnevezett pénztár „jelentés”-ből, noha leghelyesebb volna a „jelentés” egészben és kommentár nélkül közzétenni; csupán azokra a gyakorlati jelenségekre mutatunk rá tehát, melyekre a pénztár egyetlen tisztviselőjének sem terjed ki a figyelme, mivel működése — fizetésének pontos bezsebelésén kívül — majdnem csupán a politizálás körül koncentráldik.

Fentnevezett pénztár, tagjainak ugyszólván semmi előnyt sem nyújt. A pénztár orvosai a beteg tagokkal állatmódrá bannak. Számtalan esetben közölnék a lapok egy-egy ilyen hivatalnok-orvos brutális cselekedetéről panaszos leveleket s nem egyet kaptunk már mi is. Az orvosok felületesek a betegekkel szemben. Hangjuk, modorunk, melyet a beteg munkással szemben kultiválnak: megbotránkoztató. Orvosságot a legtöbb esetben nem adnak, vagy csak a legolcsóbbat és legsivárabbat — néha. Rendszerint azonban aféle házi orvosságot oktrojálnak a betegre. Ha a beteghez megy, megáll annak lakásának ajtájába, fél lábbal az utcán, féllal meg a küszöbön s úgy vet a beteg felé néhány szót pökhendiesen. És ilyenkor sohasem a baj iránt érdeklődik legelőször, hanem kérdőre vonja a beteget és gorombáskodva méltatlankodik, mert nem a beteg ment ő hozzá. Továbbá: tekintet nélkül a betegség mibenlétére, egy-két nap multával a megbetegedést követőleg már meg is vonja az orvos az orvosságot s dolgozni küldi a beteget. Kultiválják ezt az orvosok különösen baleset-okozta megbetegedéseknél. Ilyenkor azonban a beteg „felülvizsgálatra” jelentkezik, hol ha

munkára képtelennek találják — s a legtöbbször fordul elő ez az eset — az előbbi orvos markába nevet, vagy még ezt sem teszi s végzi az ő sajátos „dolgát” tovább — pirulás nélkül.

A pénztárnak tehát vannak orvosai, de mert vannak — ez a nagyobb baj.

Ennél azonban gyatrább állapotok uralkodnak a „balesetbiztosítás” tervét.

Ha a munkás, tehát a pénztár tagja, baleset következtében megbetegszik, munkára képtelen lesz, ezt a munkaképtelenséget megállapítani, a bebiztosított járulékát kiutalni amnyi időt vesz igénybe, amennyit a beteg életben meg nem érhet. Az átlag baleset érte betegnek ugyanis egy százaléka sincs még napjainkig abban a helyzetben, hogy a munkásbiztosító segélyben részesítette volna. Van tehát „balesetbiztosítás”, de csak olyan, mely könyörtelenül be követeli a tagdíjat és ezen kívül még csak a baleset az, ami van, ami nagyon is megvan; biztosítás -s segély — ez nincs.

A pénztár egyébként — ismételjünk — esztendei bevételként 19 millió koronánál többet tüntet fel jelentésében.

Mai cikkünkben nem foglalkozhatunk a munkásság betegsegélyezésének s balesetbiztosításának kérdésével bővebben, mivel erre ezuttal terünk nincs. Valamelyik közeli számunkban azonban intenzívebb vizsgálat alá vesszük a kérdést. Most még csak azt említi meg ismételtten, hogy míg minden művelt államban a kormányhatalom intézi és befolyásolja — ha nem is közvetlenül — a munkásjóléti intézmények működését, addig nálunk politikai stréberek állnak egymással állandó tülkekedésben, harcolva a munkásbiztosító tisztviselői állásokért, melyek olyan kevés munkával járnak s oly nagy jövedelmet hajtának. És a munkásfélérekből egybecsomósodott 19 milliók nem bírják el a segélyt, a számtalan tisztviselői állás miatt és a munkások nyomorognak megcsontkítva, fetrengnek betegen, segély nélkül, vagy durva orvosi asszisztálás mellett, vagy vért izzadnak a tagdíj-jarulékok teljesíthetéseért és az intéző körök mindezt tétlenül türik, nem hoznak törvényt, mely változtatna a helyzeten s nem ütnek szét kutyakorbacssal a stréberek között...

A Napló Mindenütt.

Betagyott a kenyérgyár.

Még ugyan nem egészen korcsolyázható a fővárosi kenyérgyár jege, de mihamarabb teljesen használható pályája lesz a péküzorásoknak s a tenger, melybe elvesznie kellett volna egynehány lelketlen pékmesternek, — ilyenformán mindinkább apadó patakocská már. Nincs kenyér. A kenyérgyár nem süt. Csak annyit, amennyi éppen mutatóba „elég”. Ma már nincs, vagy alig van ember a fővárosban, kinek osztályrészlül jut a kenyérgyár termékéből csak egy falatnyi is. Hát így áll „a megoldott állapotban levő kenyérgyár”. Van már kenyérgyárunk, sok-sok pénzen, nagy fáradsággal, még nagyobb hü-hóval felépítettük, de kenyér — az nincs. A kenyér ára ma is ép oly drága, mint volt 5-6 hónap előtt, a pékmesterek ma is ép úgy nyuzzák a népet, mint a kenyérgyár-előtti időben s nincs, nincs ebben a fővárosban egyetlen olyan testület, olyan „illetékes” hatóság vagy tényező legalább egy személyben, mely rámutatna a kenyérgyár haldoklásának okára és azt rendeltetésének megfelelő működéssel láttatná el s egyben végleges visszavonulásra vagy emberséges árusításra kényszerítene az uzsorás pékeket. Nincs ebben a nagy városban senki, akinek elegendő energiája legyen ennek a szégyenletes állapotnak eltüntetésére. Ugy látszik, a lakosságnak kell gondoskodni, aztán meg cselekedni. Nem-e ez lesz végleges megoldása a kenyér-kérdésnek?

Egy miniszter, aki ember is...

Ez már aztán igazi kuriózum. Ha nálunk történt volna, itt Balkániában, hát egy kapitalisztikus forradalom... — no de erről később. Angol hidegvér, fölényes vigyorgás, meg sunyi tekintet s ily kifejezéssel tárgyaljunk tovább. Miről is vagyonszó? Arról a néhány szóról, mely azért lett súlyos, mivel egy miniszter mondta. Tudniillik egy angol miniszter. És ott, Angolországban mondta. Többek között: hogy „ki felelős azért az állapotért, melyben egy ember életét erőltető munkában tölti el, hogy bizonytalan egzisztenciához jusson és élete végső napjaiban, ha naponta nyolc pennyre van szüksége, csak forradalom utján juthat hozzá, míg egy másik, egy semmittevő, naponta több jövedelemre tesz szert, mint szegény szomszédja az egész éven át...” Ezt mondta. És így mondta. Egy miniszter, ki e minőségéről nem tehet és mint ilyen sem titkolja, hogy meghaladta korát. Egy miniszter, ki hivatását minden külső nyomástól menten, igazi predesztinációval teljesíti. Egy miniszter, ki embertársainak mindössze csak annyiban „érzi” magát felette, amennyiben azok helyzetén a legnemesebb módon javíthat, mert elég naiv hinni s csakis azt hinni, hogy ő van az emberekért, ő, a miniszter, az átlag-emberért s nem pedig ellenkezőleg. Egy miniszter, ki elfelejti vagy tán nem is tudja, hogy a modern minisztereknek általánosságban véve principiuma az ily „kicsiny” kérdéseket nem törödni. Egy miniszter, kinek fáj a dolgoztató-dologtalanok fölös és meg nem érdemelt vagyona, pompája, amiként hogy fáj a dolgozó, a verítékező koldusok nyomora. Egy miniszter, ki azt meri állítani, hogy ez utóbbiak nyomorát amaz előbbiek vagyona, pompája szűli, ki meg meri látni, hogy ezek verítékezés közben sem tesznek mást, mint haladnak a forradalom felé, melynek révén még nyolc pennyt is szerezhetnek maguknak, ha netán öregségükre ily szerénytelep vágyaik lesznek. De hát mit akarunk mi ettől a minisztertől? Gratulálunk neki, hogy véletlenül nem kötöttünk el, mert hasonló szónoklat után a mi dolgoztalan-dologtatóink oda küldenek, ahol az emberek kétségtelenül egyenlő módban vannak s ahol tehát már nem igen fáj semmi.

Harminc évi munka után...

Hogy harminc esztendei munka után mi következik, megfelel erre Csanád vármegye tanfelügyelője: nyomor és koldusbot. Mezőkövácsházán az állami elemi iskola igazgató-tanítója volt Brenner Antal közel harminc éven át s ma, három évtizeden keresztül üzött keserves munkája után elérte, hogy kiebrudalták. Kisütötte rá elfensége, az iskolaszéki elnök, hogy oklevele hamis, feljelentette s elérte célját. A társadalomnak egy igen hasznos, általános becsülésnek örvendő, munkás emberét megiosztotta kenyérétől. És ez az eset itt adja elő magát Magyarországon. Itt van lehetőség arra, hogy harminc esztendei áldásos és becsületes, fáradságot nem ismerő munka után a nyomorult copf koldusbotra juttat egy embert, ki e harminc esztendőnek bármelyik percében is méltánylandóbb, dicsőbb munkát végzett, mint az iskolaszéki elnök ur egész életében. Itt van lehetőség minderre, csakis itt, hol a törvényt holt betűl szerint kezelik, annak rideg ökle könyörtelenül kész lecsapni bárkire és bármikor; itt, hol harminc esztendőn át szünet nélküli munkában verítékezett főre a becstelenség szegénybéllyegét egy pillanat alatt rásütik s a megbélyegzett szerencsétlent mint egy bélpoklost, a nagyvilágnak eresztik. Ezer és ezer embernek adta meg a tudást, a képzettséget: őt pedig harminc esztendő után képesítetlennek, tudatlannak minősíti a csanádmegyei tanfelügyelő s elcsapja, mint egy lopós diákot. Itt, csak itt eshetik meg hasonló dolog, hol a husz esztendőt szolgált tanjai jobbnak ptykét akasztanak mellé, hol a harminc évig népneveléssel küzködő tanítónak — végkielégítésül — utilaput ragasztanak a talpára.

Üvegéből táplált

gyermek, rózsás és teli arcuakká erősekké és életvidámmá válnak, ha SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-t adnak nekik.

A Scott-féle Emulsió-ban

levő tiszta és könnyen emészthető táplálék, gyorsan jóváteszi a táplálkozásnak akármely fogyatkozását.

A Scott-féle Emulsió-t nagyon szeretik krémserű ízéért. Kétféle pármilyen okból eredő erőhanyatlás és gyengeség ellen.

A Scott-féle Emulsió a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

Az Emulsió valóban a Scott-féle módszer védjegye — a halászt kerjük figyelembe venni!

IRODALOM MŰÉSZET.

NEHÉZ NAPOKBAN.

Írta: Szabóteska Mihály.

Találgatom, betűzgetem Csüggedten s bizakodva: Mi van megírva, oh hazám, Rólad a csillagokba? Rosszabbul a dolgunk, szerintem. Nem állhat, mint ahogy ma áll... — Szébb a gyalázatos életnél! A tisztességes szép halál!

A legparányibb nemzet is Ur a saját házába; Csak mink vagyunk, csak mink vagyunk A mások keze-lába.

Az eljövendő népitélet Minket ugyan furcsán talál... — Szébb a gyalázatos életnél! A tisztességes szép halál!

En nem tudom, kik a velünk Intézkedő hatalmak; De azt tudom, hogy így tovább A sorsunk nem maradhat, A szegényünk és a türelmünk Pohara már csordultig áll... — Szébb a gyalázatos életnél! A tisztességes szép halál!

* Fővárosi színházak. Az elmúlt hét két nevezetesebb színházi eseménye a Királysínházban és a Magyar Színházban folyt le. Az elsőben tisztességes sikert aratott Pásztor és Vincze operetteje, „Tilos a csók”, amit ugy meseszerű, bájos és poétikus szövegével, valamint minden banalitástól ment, fülbe-mászó, kellemes zenéjével meg is érdemelt. A Magyar Színházban azonban határozottan nem volt szerencséje a kényes témájú, hypermodern „Szűz” című házassági komédiával, melyet Hatvany Lajos és Lengyel Menyhért táltak fel egész izléstelenül. Örömmel tapasztaltuk, hogy nem minden jog és ok nélkül hirhedt közönségünk határozottan visszautasította az izlésének meg nem felelő izléstelenséget és lesújtó ítéletével megbuktatta a darabot. A különben nagytehetségű szerzőknek ez talán a jövőre nézve tanulságul szolgál, ami határozottan csak hasznára válnék a magyar irodalomnak.

* Színészet Kassán. Komjáthy János újonnan szervezett, kitünő társulata október elején nyitotta meg a kassai téli évadot „A császár katonái” című drámával, melyben Faragó, Bárony Aladár, Virányi Sándor és Harsányi jelentős sikert arattak. „A naftalin” című énekes vígjátékban Hornyai Janka primadona mutatkozott be és szép énekével, temperamentumos, élénk játékkal egy csapásra meghódította a közönséget, mely zsufozólag megtöltötte a színházat és ez első fellépésével is igazolta, hogy fiatal kora dacára valódi vérbeli művész.

* Pécsi színészet. A hét szenzációs színházi eseménye Kövessy Albert igazgató fellépése volt a „Hivatalnok urak”-ban, aki az öreg Roth szerepében olyan művészi alkotást produkált, hogy azzal bármely kényes igényeket is kielégíthet. Teliesen, művészileg kidomborított kabinetalakot, a valódi életet állította színpadra és közvetlen, egyszerű játékkal óriási tapsokat váltott ki a zsúfolt ház közönségétől. Nagy Sándor és T. Zöldy Elza a „Barna házaspár”, Abonyi Tivadar „Dezső” játszották teljes sikerrel. Különös dícséret illeti meg Kövessyét, akit lépten-nyomon elárasztottak az elismerés zajos tapsaival, remek játékaért. Zöldy Vilma, Károlyi Ibolyka, Hajagos, Lévyay, Patáki és Derenghy egészítették ki a gondosan előkészített előadást. A sikerhez méltán sorakozott az „Erdészleány” pompásan perdülő és kitünően rendezett előadása, melynek címszerepében Borbély Lili ragadta el a közönséget gyönyörű hangjával és sikkes játékkal. Fábrián Linka és Kovács Hanna szintén remekeltek, Károlyiné művészi előadása pedig szinte duzzadt a töle már megszokott kedves humortól. A férfiak közül Izsó Miklós, mint rendező és előadó is kitünőt produkált és táncát meg is kellett ismételnie. Patáki Ferencben jeles színészt ismert meg a közönség; Nagy Sándor elegáns és előkelő József császár volt. Faludy Károly pompásan játszott és énekelt, Lévyay Elemér az öreg erdészt hatalmasan alakította meg. Kisebb szerepében jó volt Abonyi Tivadar. A kar és zenekar jelesen, minden ingadozás nélkül, precízen működött.

* Színészet Egerben. Palágyi Lajos színtársulata Egerben a közönség nagy érdeklődése mellett folytatta előadásait.

Ugy az operette, mint a drámai társulat elsőrangú művészi erőkből áll és a magas nivón álló előadások meg is érdemlik a pártfogást. A műsor is élénk, változatos, ami szintén csak fokozza a publikum színházlátogató kedvét. Legutóbb „Az elvált asszony” című operettnak volt a bemutatója. Színre kerültek az „Ördög”, „Koldusdiák”, „Ocskay brigádéros”, „Loffi ezredesei”, „Erdő szépe”, „Szultán”, „Vig özvegy”.

Bleriot.

Blériot, a híres francia mérnök, aki most fővárosunkat szerencsétlente látogatásával, monoplánjával átrepült a La Manche csatornán és dicsőségével tele van ma az egész világ. Nem csoda: azt a lépést, azt a határozott, biztos lépést tette meg, amely eddig senkinek sem sikerült. Ezért remélheti tehát az emberiség, hogy ezentúl már a repülés, a levegő meghódítása nem tartozik a lehetetlenség körébe. Ujabb tökéletesítések előbb-utóbb véglegesen meghódítják.

Amikor ezt a pompás hírt olvastam, eltűnődtem az emberiség haladásán. Micsoda állapotban élt az ő ember, mekkora haladást tettünk azóta és mi vár még a mi késő unokáinkra?

Az ősemlék valóságos állati életet élt és volt idő, amikor alig tudott két lábra állani. A medve vagy farkas módszerével kereste meg táplálékát és védekezett a többi állat ellen. Követ javitotta helyzetét s amikor a barlang helyett házat épített magának, az ősemlékből homo sapiens lett. És megindult az emberi kultúra. Nem mondhatni, hogy szédítő gyorsasággal haladt. Főleg, mint azóta is mindig, a kezdet volt nehéz. Sokszor egy évszázad sem volt elegendő egy lépésre. De a XIX. század kitett magáért: a gőz- és villanygépek iszonyatos alakulásokat termeltek. A mi nemesi inszurrekciójuk idejéből való ember vajjon mit szólna ma a vasúthoz, a gépjárműverhez, az automobilhoz, a telefonhoz, a dróttalan távíróhoz és a többi hihetetlenséghez? És vajjon mit mondanánk mi, ha csak pár száz év múlva látnánk a világot?

Az arány körülbelül ugyanaz volna, mint a régmúlt és a jelen között. Mert bámulatos, csodás távlat áll előttünk már a közel jövőben. A teknika ma már nem ismer lehetetlenséget. Ime, itt van a repülőgép. Ennek nyomán nem lesz térbeli távolság és ha ez eltűnik, akkor szűk lesz ez a föld, mehetünk a csillagokba, holdakba. Ami most még mese, valósággá lesz a jövőben. Mert mi a természettudomány felfedezéseiben nem tudunk addig hinni, amíg matematice bizonyítottunk nem látjuk. Ez pedig csak ideig-óráig tartó felfogás. Lám, itt van a rádium. A fizika igazolta ez elem óriási, megmérhetetlen, kifogyhatatlan energiáját. A matematika nem tudja megmagyarázni. Épen úgy, maga „az energia nem vész el” elvét sem tudja igazolni, amikor azt kérjük tőle, hogy az a borzasztó sok erő, ami kárba vész a mi munkánknál és amit a levegő vesz el tőlünk (pl. a vonat mozgásba hozza a levegőt), hova halmozódik, mi lesz belőle, mi lett belőle annyi év alatt, ha nem vész el?

Erre nem is tudunk még felelni. De lesz idő, amikor ezt is tudni fogja.

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkőve rendkívül nagy választékban kaphatók. Minden e szakmába vágo munkát, temetői javítások, véso- és aranyozások utányosan és lelki ismeretesen készítenek.

Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában

az ember, sőt használni is fogja. Mert az ember folyton többet és többet fog tudni s hogy ezt elérhesse, agyának, szerveinek kell a befogadásra képesebbnek lennie. Amiként megtanultunk két lábon járni, amiként az ősember koponyája kialakult, amiként agyunk kifejlődött, akként a jövőben is alakulnia kell egész testünknek. Talán újabb érzékeink lesznek, talán újabb dimenziók keletkeznek. Mert ez sincsen kizárva. Hiszen olyan nagyra vagyunk az ismereteinkkel s büszkén kivágjuk a kérdést, hogy már mindent ismerünk. Pedig dehogyan. Itt van az ember teste. Még ezt sem ismerjük igazán. Vagy elegendő magyarázat talán a vakbélre az, hogy a vakbél egy ősi, elkopott maradványunk? Dehogyan elég!

Egy szónak is száz a vége. A jövő nagy sikerrel biztat. Méltó lesz az emberhez s az ember is méltó lesz rendeltetéséhez. Megérdemli majd az emberi nevet, melyet eddig méltatlanul bitorolt...

TÖRLEY PEZSGŐ

Egy véres nap.

Valóságos tatárjárást rendezett Abaujszínán egy pár a katonaságtól szabadult legény. Olyan akmerőséggel, olyan elvetemült szenvedélyvel garázdálkodtak ott, hogy az ember el se hinné, ha betört koponyák, elalélt, összevert emberek, leégett házak nem jeleznek művöket. A véres, felgyújtott házakról megvilágított nap részletei a következők:

Orosz György és Kovács Imre három évi tényleges katonai szolgálat után mostanában hazakerültek Abaujszínára. Három év alatt sem felejtették a rajtok esett nagy szegényt, hogy bevonulásuk előtt egy korcsmai verekedés alkalmával a községi legények (kik az ugynevezett Páston lakó, jórészt cselédsorban levő legényekkel örökös versengésben vannak) őket jól helybenhagyták. Boszut forraltak. Régi cimborájuk, Firkala Ferenc, most tartotta esküvőjét Baka Máriával, mivel két év óta vadházasságban élt. Annak rendje és módja szerint megülték a menyegzőt lakomával és tánccal. Ezt az alkalmat szemelték ki a sértett legények arra, hogy a szégyenfoltot lemossák.

Megfelelő italozás után fellováltak a pásti legényeket, csoportostul a lakodalmi házhoz vonultak husángokkal és dorongokkal jól fellegyverkezve és anélkül, hogy bárkivel szóváltásba is elegyedtek volna, a gyanutlanul mulatozókra rohantak és nemcsak a lakodalmi népet, hanem a nézőközönséget is válogatás nélkül, asszonyt, leányt, gyermeket agyba-főbe véresre vertek.

A meglepett mulatozók még fel sem ocsudtak, mikor vagy tizenhat községi gazdának a fia és több leány és gyermek véresre verve, vagy földön fektűt, vagy elvánszorgott valamerre. Ezek után, mint akik dolgukat jól végezték, muzsikáltatni akartak maguknak a cigánynyal. A nagy sírásra, ordításra persze nagy csődület lett, a közelben lakó körjegyző is a helyszínre ment, akinek felszólítására a garázdálkodó legények nagyobb része eltávozott. Már mindenki azt hitte, hogy ezzel a dolgnak vége.

Jó félóra múlva, 12 óra tájban megsokasodva ismét megjelentek a lakodalmi házban és ismét garázdálkodni kezdtek a cudarok. Ekkor azonban a megsérültek szülei a községi bírónál voltak oltalmat kérni, mire ez husz markos gazdaembert maga mellé véve, a helyszínre sietett és a esendhaborítókat távozásra szólította fel. Ezek azonban nem engedelmeskedtek, sőt az előjáróságot becsmérték, megfenyegették és a község felgyújtását is kilátásba helyezték.

Ekkor kezdődött az igazi harc. A bíró embereivel nekiment az ellenszegülőknél, kikhez a kenyheci bíró néhány odaváló emberrel is csatlakozott. Hamorszki József gazda husángiával egy títésre három legényt terített földre. Nemsokára egész vértócsák voltak az udvaron, az utcán, szanaszét sebesültek heverték és csak hosszu kemény tusa után tisztult meg a tér.

Még a csatazaj el sem múlt, mikor a lakodalmi ház szalmatejeje lángban állott. Dacára az azonnali oltásnak, úgy ez a ház, mint két szomszédház mellékpületekkel leégett és csak a községi lakosság megfeszített munkájának köszönhető, hogy a tűz tovatieredése meggátoltatott.

A súlyos sebesülteket hozzátartozói a közeli gyógyszerertárhoz vitték, ahol őket Tóth István gyógyszerész az első segélyben részesítette.

A főverekedők voltak Kocsis Imre, Tóth Imre, Tóth Pál, Orosz György, Vaskó János. Mindannyian cselédek, kik verekedésért, lopásért többször voltak már büntetve, sőt az utóbbi gyilkosságért 3 évi börtönrre volt elítélve. A gyújtogatással Orosz Györgyöt gyanusították.

Blum Lajos
kőfaragó- és sarkközleto
Budapest, VIII., Köztemető-ut 4.

Magyar művészek által tervezett művészi sirmélekek állandó kiállítása. Márvány, gránit- és syenit

sirmélekek
egyszerű és díszesebb kivitelben kapható.

Nyiittér.

ISKOLA HEGEDÜ

10 koronától kezdve.

Vonó, tok, tartalék-nyereg, egy készlet finom húr angol börtasakban, hangsip és gyanta minden hegedűhöz ingyen!

Vadonutaj, legmodernebb szerkezetű, páncélhangtökés pianinó kiváló angol mechanikával

ára 500 korona.

A kontinens legelőkelőbb gyártelpe e nembn

STERNBERG ARMIN

és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyáros.

BUDAPEST, Rákóczi-ut 36.

Ipar csodája,

hogy már 25 koronáért készítek saját műhelyemben remek szabású férfi öltönyt, felöltőt vagy téli kabátot tiszta gyapjuszövetekből mérték után.

Kardos Armin

férfiszabó.
Budapest, VII., István-ut 14.
Vidékre mintákat bérmentve küldök.

Dr. Wettenstein Szanatorium R.-T. tüdőbeteg ambulancia

VI. kerület, Délibáb-utca 16. szám.

Betegfelvétel és rendelés:
d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig.
Igazgató főorvos: Dr. Wettenstein József.

HIREK A hétről.

Bleriot Budapestben.
Cook és Peary után, akik most az északi sark felfedezésének elsője miatt folytatnak gyűlöletes, ádáz harcot, kétségtelenül Bleriot a jelenkor legismertebb és legnevezetesebb embere, aki repülőgéppel csak legközelebb tette meg légi útját a La Manche csatornán át. És a kontinensen Budapest az első város, melyet ez a nagy férfi látogatásával és felszállásával megtisztelt; erre a mi szép fővárosunk méltán büszke lehet. Bleriot pénteken este érkezett meg nejevel, miután a csütörtökn már ideérkezett gépe a „Vigadó” nagytermében közszemlére volt kiállítva, hol tömérdek kíváncsi nézője akadt. A híres aviatikust a pályaudvaron ünnepélyesen fogadták és ezrekre menő tömeg üdvözölte. A felszállási tere vasárnap ember-ember

hátán tolongott és nemcsak a tribünök, hanem az egész tórség egy hemzseggő hangyabolyhoz hasonlított, mely kíváncsian leste az érdekes kísérletet. Bleriot innen Bécsbe megy, ahol a gép október 21. és 22-én lesz kiállítva, 23-án, szombaton pedig Bécsben is felszáll a „Simmeringer Heiden”. A többi európai nagy városokkal kötött felszállási szerződését azonban felbontotta és ezután csak gépének tökéletesítésével szándékozik foglalkozni.

Földrengések.

Az egész ország délnyugati részén, különösen Horvátországban és a magyar tengerparton, Fiume vidékén, valamint Csáktornya és Pécs körül közepes erejű földrengés volt a múlt héten. A rengést jelezték nemcsak a temesvári, zágrábi és triezsi műszerek, hanem az ógyallai, budapesti és bécsi szeizmográfok is. A földrengés nem okozott nagy kárt, kivéve Jannica községben, ahol a katolikus templom bedőlt. Több áldozata is van a földindulásnak. Egyikük, egy szegény, öreg asszony a rémületől halt meg. A földrengés mintegy kétszáz kilométeres körben terjedt el. Különös, hogy a jellegzetes földalatti moraj, amely a földrengéseket szokta kísérni, alig hallatszott. Nagykanizsai jelentés szerint a földrengést Zalában is érezték. A földrengés az egész Muraközben: Csáktornyán, Perlakon érezhető volt, innen húzódtott Nagykanizsára, aztán Szepetnek, Letenye irányába húzódtott tovább. A földrengést leghevesebbnak Muraközben érezték.

A szüret.

Még nyárutója van, de azért az őszi hangulat megfűli a tájat. Valami melancholikus érzés kél az ember szívében az első lehullott sárga falevelek láttára, melyeket játsza sodor tova a langyos nyár végi szellő. Mintha már kezdődne a nagy haldoklás: a természet szívének utolsó dobbanása. Az erdőkre már odanyomta halálbéllyegét a kérielhetetlen idő haladása s kopaszodnak, vénülnek a hegyoldalak. Még csak pár nap, pár pillanat, pár küllő az idő reneteg keretében: s teljes őszi hangulat fog borulni a ma még napsugaras tájra. Azonban még hátra van egy verejtékes munkának a gyümölcse: a szüret. Elgondolkozva, majdnem könnyes szemekkel áll a gazda szőlője előtt; hogyne, hiszen reményét, verejtékét, idejét s a pénztét verte bele a földre s ihol ni, nem úgy ítűtt ki, mint remélte akkor, amikor még hajtás sem volt a tőkén. Bizony, gyenge, satnya az idei szőlőtermés. Fele, sőt harmada sem a tavalyinak s ha akkor hordókat állítottak fel az ut szélére telve borral, boldog-boldogtalannak ingyen kínálva a drága nedűt, mert most volt edény, amibe a dus termést tegyék: akkor most ismét kitéhetik azokat a hordókat, de csak azért, hogy aki mit Isten nevében elvitt tavaly, most hozza vissza — duplán. A bor drágulni fog az idén, az bizonyos; de azért a szüretetek vigak lesznek, mint minden esztendőben, mert hiszen csak nem fogja egyik gazda sem megcáfolni azt a régi, jó magyar közmondást, hogy „Sirva vigad a magyar!”

Fogak és fogsorokat szájpádlás nélkül a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készit

Guttermuth János
mű-fog szpecialista
Budapest, VII., Baross-tér 20. I. Jobbra 3. Kitűntetve. Kitűntetve

Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert ketten vagyunk a házban. — Erkezéskor kérem a kapu alatti táblán levő 3-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék. Telefon 159-63

MIT IGYUNK?
hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természet szén-savas ásványviz erre a legbiztosabb óvószert.

igyunk mohal
igyunk mohal
igyunk mohal
igyunk mohal

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légszűrőtől szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesébajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állnak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohal Ágnes-forrás, mint természetes szén-savas ásványvíz, föltűnő tiszta, kellemes és olcsó savanyvíz; dús szén-savtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szert a legkülönbözőbb gyomor-, légszűrő- és húgyszervi betegségeknek. 20 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera, megkímélte azokat, a kik köszönéséges ivóvíz helyett a bakteriummentes Ágnes-vízzel éltek. Legjelesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismeretű füzetében olvasható. Helytartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mestorsággal töltött vízzel, sőt a szódavíz is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismeretű füzet ingyen kapható. — A forráskiszűrés. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Kedvelt borviz!

2. oldal

„Új Idők“ kávéház
IV., Váci-körút 45. (Nagymező utca sarok)

Esténként
Rigó Jancsi

15 tagú klasszikus zenekara nagy opera zeneestélyt rendez, előadja külföldön szerzett legújabb műveit.

Új rendszerű reggeli - Színházi vacsora,
Magyarország összes vidéki lapjai kaphatók

Minden étkezés után egy
késhegynyt

DIGESTOL GLÜCK

legkövetesebb emésztőporból, mely elősegíti az emésztést, fokozza a bélmozgást és étvágyjavítólag hat. Javalva van a gyomor és bél legkülönbözőbb bántalmainál, bélrenyheségnél, étvágytalanságnál stb.

GLÜCK REZSŐ gyógyszerárterá
Budapest, VI., Hungária-körút 93.

? Hol találkoznak?

Színészek, írók és művészek találkozó helye:

Gläser **„METEOR“** kávéháza

BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legméltányosabb árban számíthatnak.

Egy örült kalandja.

Tragikomikus história esett meg a napokban egy zágrábi vasutassal. Az illető a magyar államvasutaknál mint kalauz van alkalmazva és szabad óráiban a nők barátja.

A szárnyaskerekű bilétáinak a lyukasztója nagy boldogságban élvezte a tiltott szerelem gyönyöreit, míg nem szomorú dolog jött közbe, ami alkalmasint egyszer s mindenkorra elvette a kedvét a házon kívüli édes szórakozásoktól.

A kalauznak felesége van, azonban kivül még mások is uralni szokták a szívet. A vasutas Kaposváron baráti viszonyt szőtt egy csinos özvegy nővel, aki azt hitte, hogy lovagját még nem tartja fogva a házasság láncja. Otthon mindig azzal mentette ki magát, hogy Kaposváron van dolga, Kaposváron pedig azt állította, hogy Zágrábban teljesít kiegészítő szolgálatokat.

Tudod, lelke, rendkívül sok dolgom van. A vasut meg se tudna lenni nélkülem, — mondta a kalauz ur Zágrábban is, Kaposváron is.

Mind a két helyen egyforma meséket adott be. És hogy valószínűbbé tegye a dolgot, beavatta a titokba egyik barátját, aki üzeneteket vitt a csapodár férfi feleségéhez, meg a barátnőjéhez. Ha a megígért időre nem jelenhetett meg az egyik helyen, a jóbarát nyomban ott volt és sajnálkozó hangon adta meg a felvilágosítást:

— Szegény barátomat megint kiegészítő szolgálatra tartották vissza. Rettenetes, mennyit dolgozik az az ember!

Igy ment ez hónapokig s talán még ma sem állt volna be változás

a boldog életben, ha a beavatott barát önzetlenül teljesítette volna elefántszerű szerepét. Miért is oly önző az emberiség és miért nem tesznek ma már szolgálatot a legjobb barátok is — ingyen. A jóbarát egyszer ezzel állott elő a kalauznak:

— Pajtás, szükségem volna száz koronára.

— Nem tudok adni, kedves barátom. Tudod, az az özvegy teljesen megemésztte a kis pénzememet.

A jóbarát többet nem kérte a pénzt, hanem egyenesen a kaposvári kis özvegyhez ment és leplezte pajtását. Természetes, hogy a boszu érzete rettenetes tervet kovácsoltott velük. Elhatározták, hogy a kalauz feleségével is tudatják a dolgot és azzal együtt főzik ki a haditervet. Harmadnap a kalauz felesége már Kaposváron volt és dühében nem tudott mást mondani, csak ezt hajtogatta:

— A gazember, a gazember!

Amíg az asszony dühöngött, emezek kifőzték a tervet. Épen amikor várta az özvegy a kalauz látogatását. Elhatározták, hogy amikor a pompás vacsora mellett ülnek, belép a feleség, de nem csinál patáliát, hanem nyugodtan elsétál az asztal mellett. Ebben megállapodtak.

Este megjött a kalauz. Finom borokat hozott magával és a szokott bizalmas csevegés közben megindult a vacsorázás. A szomszéd szobában rejtőzködött a kalauz felesége, aki épen akkor jött ki, amikor a férfi édes csókot nyomott az özvegy ajkára. A kalauz meredten ült a széken, amint a feleségét megpillantotta. A ravasz özvegy úgy tett, mintha nem értene semmit.

— Mit néz oly erősen? Miért nem eszik? Ni, már meg eldobja a villát!

— A... a feleségem... a feleségem.

— Hol?

— Itt ni... nem látja?... Itt.

— Hol? Én nem látok semmit. De hisz maga megörült, barátom... Hogy néz... mi lelte?

A férfi csak bámult, aztán vihogni kezdett és táncolt is.

— Csakugyan megörültem. Hisz nincs itt a feleségem. Ez csak álom; álom.

Ugy nevetett, hogy a falak majd megrepedtek. A szegény emberen kitört az örület. Az lett a mániája, hogy megörült. A boldogtalan vasutast elvitték Zágrábba, hogy az ottani elmeorvosintézetben elhelyezhessék.

x A Magyar Nemzeti Zenekola 3 havi ingyenes (teljesen díjmentes) zenei oktatásban részesít mindenkit hetenkint 3 órában, aki bárminemű hangszereszküszegletét a Sternberg Ármán és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyárában szerzi be. Felvételi utalványt a fenti cég minden vevőjének, a hangszer árára való tekintet nélkül, készséggel kiszolgált.

x Mindnyájunknak kell néha egy erősítőszert, mert a folytonos munka fárasztó. Kétféle erősítőszert bizonyult a „Scott-féle Emulsió”, mely főleg csukamájolajból áll, csakhogy igen jóízű és a leggyengyebb gyomor is könnyen emésztheti. A „Scott-féle Emulsió” minden gyógyszerárterában kapható.

Kiadja:

A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.
Helyettes szerkesztő: Mezey László.

3 1/2% 4% és 4 1/2%

törlesztési kölcsönökkel a legújanyosabb feltételek mellett megszerztek földbirtokokra, állandó bért jövedelmező városi házakra 20 évtől 50 évig terjedő törlesztésre.

Tarácsky Ferenc

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 15.

„HUNGÁRIA“

biztonsági petroleum

(különlegesség).

Csakis Hungária } védjegyű,
petroleum } ólomzárval
áruház } ellátott kan-
nában valódi, miért is átvételkor méltóztassék védjegyre figyelni. — 3 literes kölcsön-kannákban házhoz szállítva ára 70 fillér. Kiváló tisztelettel

„Hungária” petroleum áruház
(Kovács Ákos)

Központi iroda és raktár:
VI. ker., Király-utca 54. sz.

Fióküzlet:
VIII., Népszínház-utca 32. sz.

Megrendelési és árusító telepek: Varga Sándor fűszerkereskedő VII., Rottenbiller-utca 1. Baross-tér sarkán. Telefon 177-30. Márkus Jakab fűszerkereskedő, I. ker., Attila-utca 12. Telefon 40-53.
TELEFON 115-90.

Gyerünk a
„Gambinus“ étterembe

Erzsébet-körút és Wesselényi-utca sarok. — Az előkelő közönség találkozó helye.

Naponta nagy katona-zene.
Hetenkint háromszor a budapesti 1. honvéd gyalogezred zenekara játszik, dezséri Bachó István nagy vezetésével.
Elsőrendű étterem. Kétféle konyha. Pompás italok.

Legjobb benzinmotoros cseplő-készletek csakis

Kállai Lajos motorgyárában

Budapest, VI., Gyár-utca 28.

Kaphatók. — Tessék díszfőrlapot kérni

Hirdetések felvételnek a kiadóban.

HODOSIA

Aréna kávéháza

(Aréna-ut és Damjanich-utca sarok.)

Minden este
elsőrendű cigányzenekar hangversenye

Jászapáti

Kaszás Lajos

étterme

Budapest, VII., Rákóczi-ut 46.

A fővárosi és vidéki közönség kedvenc találkozó helye. Pompás magyar konyha, saját termésti balatonvidéki borok, figyelmes kiszolgálás.

Természetes torró-meleg kénforrás

a Thermál-szálloda földszintjén, iszapborogatások, kő-, és kádfürdők a Nagyszállóda földszintjén. Gondos pensió A téli évadra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent Lukács-útrdi igazgatóságához.

Kristály

forrás-ásványvíz étvágyat javít gyomorrontást megakadályoz.

Kézimunkák,

előrajzolt, kezdett és kész kivitelben u. m. hozzávaló kelmék és anyagok legjobban és olcsó árban kaphatók.

Gertler Adolf,
kézimunka iparos és műrajzoló

VIII. ker., József-körút 75 szám.

Elsőrendű Strucz-pamut (Asztragan) minden színben
1 Motring 10 dkgr. 1 kor.

Vidékre árjegyzéket ingyen küldök.

BUTOR.

Arveresen vett régi és új, legolcsóbbtól a legjobb minőségig. Ugyiszintén amerikai írások, mahagoni háló-, ebéd- és úri szobák, angol börgarnitúrák, szalagarnitúrák, szőnyegek, csillárok, petroleum-lámpák, olajfestmények és irodai berendezések legolcsóbban beszerezhetők

Ancsel és társánál,
Dob-utca 22.

Ön bérel

egy ócska zongorát vagy pianót
kidob

havonta 12.— vagy 16.— korona kölcsöndíjat, végre pénzt kiadta, zongorája nincsen.

Ha fizet

havonta 20.— koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb, ércpánczélt, keresztúros, új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezet, nem lekötöztette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. Ha az ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA” részvénytársaság

(igazgató: STERNBERG DEZSŐ)

szongora-eladási és kölcsönöző telepén. Eufon tölcser-nélküli legkövetesebb gramofon- és művészművek felárusítása.

Budapest, VI., Teréz-körút 1. sz. alatt
(Király-u. sarok, az Ország. Zeneakadémia közelében)
Telefon 4-31. Telefon 4-31.

Zongorák becserelése, javítása, hangolása legkülön-sébbben. — Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek